

υποδράση

9.5

Σχέδια εργασίας σχολείων-μουσείων σχολικού έτους 2011-2012

Μακεδονικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης
Θεσσαλονίκης

4ο Γυμνάσιο
Θεσσαλονίκης

Ήχος- Εικόνα-Μήνυμα: Σχέσεις Συμβίωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

περιεχόμενα

Συμμετέχοντες, σελ. 3

Στόχοι , σελ. 5

Δράσεις, σελ.6

Αξιολόγηση, σελ. 10

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 4ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης

Τάξη / Τμήμα: Α1 και Α2

Αριθμός μαθητών: 26

Αριθμός παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 17

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών:
Αλβανία, Αρμενία, Αφγανιστάν, Βουλγαρία, Γεωργία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία, Ρωσία, Τυνησία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης: Διαφορετικό επίπεδο κατανόησης της ελληνικής, ανασφάλεια στη χρήση της γλώσσας, δισταγμός κατά τη συμμετοχή σε ομαδικές δράσεις.

Όνομα εκπαιδευτικών: Σερταρίδου Μαρίνα, Κιτσίδου Φανή

Όνομα μουσειοπαιδαγωγού ή άλλου προσώπου του μουσείου:
Μαβίνη Χριστίνα, Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος, Τμήμα Μουσειοπαιδαγωγικών Προγραμμάτων ΜΜΣΤ.

Αναστασάκη Στέλα, Αρχαιολόγος-Ιστορικός Τέχνης, Τμήμα Μουσειοπαιδαγωγικών Προγραμμάτων ΜΜΣΤ.

Συλλογή ή αντικείμενα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης: Αξιοποιήθηκαν έργα τέχνης από τη μόνιμη συλλογή του ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.

Συγκεκριμένα:

1. Γιάννης Γαΐτης, *Αυτοκινητόδρομος*, λάδι σε μουσαμά, 1976
2. Μπία Ντάβου, *Χωρίς τίτλο*, εγκατάσταση από τη σειρά «Σειραϊκές δομές», 1985
3. Κωνσταντίνος Ξενάκης, *Το βιβλίο της Ζωής, Κεφάλαιο Γ, τα τρία ΚΚΚ*, εγκατάσταση, 2003
4. Τάκις, *Ηχητικό*, κατασκευή, 1965
5. Τάκις, *Μουσικό*, κατασκευή, 1977
6. Τάκις, *Σινιάλα*, σίδερο, 1974
7. Denis Oppenheim, *Σεισμός*, κατασκευή, 1984

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα:

Ορισμένα από τα έργα της σύγχρονης τέχνης (κυρίως τα έργα του Τάκι και του Denis Oppenheim που επιλέχθηκαν) εμπλέκουν το στοιχείο της αυτόνομης παραγωγής του ήχου, ο οποίος αποτελεί και τη “ραχοκοκκαλιά” της α’ συνάντησης, αφού αντιμετωπίζεται και αξιοποιείται ως διασυνοριακό και διαπολιτισμικό στοιχείο ηχητικής, αλλά όχι απαραίτητα λεκτικής, επικοινωνίας. Μέσα από τη διερεύνηση της παρουσίας του ήχου στη σύγχρονη εικαστική δημιουργία (video art, kinetic art, κατασκευές και “μουσικά γλυπτά”) και την ταυτόχρονη συνεργασία των αισθήσεων (όρασης και ακοής) κατά την πρόσληψη του έργου τέχνης, οι μαθητές διερευνούν τη «συμβιωτική» σχέση του με την εικόνα καθώς και τη δυνατότητά του να διευρύνει «όρια», να πολλαπλασιάζει τους τρόπους επικοινωνίας και να διαμορφώνει ένα νέο πεδίο κοινών «τόπων» και ερμηνειών.

Τα έργα των Μπία Ντάβου και Κωνσταντίνου Ξενάκη με τα επαναλαμβανόμενα αριθμητικά και γλωσσικά μοτίβα αντίστοιχα, αναδεικνύουν μια νέα οπτική αντιμετώπιση της γραφής και των συμβόλων, τα οποία καθίστανται «εικόνες», στοιχείο που αποφορτίζει από τη δέσμευση της γλωσσικής κατανόησης. Κατανοητό και ακατάληπτο, γραμμές και σύμβολα, συνεργάζονται ισότιμα και θέτουν τους όρους για ένα παιχνίδι που επεκτείνει ακόμα περισσότερο τη ρέουσα σχέση ανάμεσα στον ήχο και την εικόνα, αλλά και τη γλώσσα, ιδωμένη ως εικόνα και αποφορτισμένη από τη σύνδεσή της με τη μη-κατανόηση.

Τέλος το έργο του Γιάννη Γαΐτη *Αυτοκινητόδρομος*, αναδεικνύει την έντονη ηχητική διάσταση έργων που δεν έχουν καν... ήχο και τις κοινές αναφορές που έχει η ομάδα για τα σύγχρονα αστικά περιβάλλοντα - πόλεις υποδοχής.

Στόχοι

- Η σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στα μέλη της πολυπολιτισμικής και πολύ-γλωσσικής ομάδας με αφορμή την κοινή τους επίσκεψή τους σε ένα σύγχρονο, μη-νοησιαρχικό περιβάλλον ζωντανών αντικειμένων και ελεύθερης κυκλοφορίας ιδεών.
- Η αξιοποίηση των σύγχρονων έργων τέχνης ως εργαλεία διερεύνησης των ανθρώπινων βιωμάτων στο σύγχρονο κόσμο και η συνειδητοποίηση ότι η τέχνη συχνά έχει αφετηρία τις αναζητήσεις και τους προβληματισμούς της σύγχρονης ζωής και καθημερινότητας.
- Η αξιοποίηση της διάχυσης των ορίων ανάμεσα στις τέχνες και τα σύγχρονα μέσα έκφρασης (εγκαταστάσεις, video art, κινητικά γλυπτά) ως στοιχείο διεύρυνσης των δυνατοτήτων της καλλιτεχνικής έκφρασης και την αναζήτηση νέων μορφών συνεργασίας και επικοινωνίας. Διερεύνηση των ακουστικών και οπτικών ερεθισμάτων ως ισότιμων και συνεργαζόμενων κωδίκων επικοινωνίας κατά τη μετάδοση του καλλιτεχνικού μηνύματος.
- Ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου του ήχου ως πολύτιμου εργαλείου ελεύθερης και «διασυνοριακής» κυκλοφορίας ιδεών και μηνυμάτων, τα οποία έχουν τη δύναμη να καταργούν τους περιορισμούς της γλωσσικής επικοινωνίας και των διαφορετικών πολιτισμικών καταβολών.
- Η αποσύνδεση του στοιχείου της ηχητικής επικοινωνίας και του «ακούσματος» με εκείνο της γλωσσικής επικοινωνίας. Η συνειδητοποίηση της σημασίας των μη λεκτικών μορφών νοηματοδότησης και επικοινωνίας που αναδύονται μέσα από τους κοινούς τόπους, σημασίες και αναφορές.
- Η ανακάλυψη νέων δρόμων επικοινωνίας μέσω των ανθρώπινων αισθήσεων και της καλλιτεχνικής έκφρασης.
- Η ενεργοποίηση συναισθησίας μέσα από την αμφίδρομη διαδρομή από τον ήχο στο σύμβολο και από τη γραπτή λέξη στο άκουσμα.

Δράσεις

ΔΡΑΣΗ Α. 19.11.11: Παρακολούθηση της ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης με τίτλο «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» και συμμετοχή στο εργαστήριο.

Βασικά στάδια:

- Γνωριμία εκπαιδευτικού και μουσειοπαιδαγωγού.
- Παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών της σχολικής ομάδας (χώρες καταγωγής των μαθητών, επίπεδο κατανόησης της ελληνικής, επίπεδα συνεργασίας, προθυμία κ.λ.π.)
- Συζήτηση γύρω από τα γενικά χαρακτηριστικά των έργων της σύγχρονης τέχνης, αλλά και του είδους των δράσεων που σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται για εφήβους στο ΜΜΣΤ. Γρήγορο ξεφύλλισμα του καταλόγου της μόνιμης συλλογής του μουσείου.
- Συζήτηση γύρω από τα συνήθη ενδιαφέροντα και τις συνήθειες αντιδράσεις των εφήβων μπροστά στα έργα της σύγχρονης τέχνης τα στοιχεία στα οποία δίνουν ιδιαίτερη σημασία μέσα στον μουσειακό χώρο.
- Προτάσεις σχετικά με τις επικρατέστερες θεματικές που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν τη σχολική ομάδα και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της. Σύνδεση με τα αντίστοιχα έργα και σχεδιασμός μιας πρώτης διαδρομής στα έργα. Προβληματισμός αναφορικά με το πώς θα μπορούσαν να συνεργαστούν στο ίδιο πρόγραμμα τα έργα που εμπλέκουν τον γλωσσικό κώδικα με εκείνα τα οποία εμπεριέχουν το στοιχείο του ήχου. Διατύπωση της πρόθεσης να δημιουργηθεί μία εννοιολογική διαδρομή η οποία να περιλαμβάνει και τα δύο.

ΔΡΑΣΗ Β. Φεβρουάριος 2012: Τηλεφωνική επικοινωνία παιδαγωγού-μουσειοπαιδαγωγού. Ενημέρωση για τις τρέχουσες περιοδικές εκθέσεις και τις λειτουργικές συνθήκες μέσα στο χώρο του μουσείου (θέσεις έργων, ευκολίες-δυσκολίες διαδρομής κ.λ.π.). Αναδιατύπωση των προτάσεων δράσεων (έπειτα από αμοιβαία προετοιμασία μουσειοπαιδαγωγού και παιδαγωγού) και τελική επιλογή. Αποσαφήνιση της εννοιολογικής διαδρομής μέσα στο χώρο του μουσείου και επιλογή εικαστικής δράσης στο εργαστήριο. Καθορισμός της ημερομηνίας της α' επίσκεψης.

Υποστάδια δράσης Γ':

Δράση Γ - Στάδιο Ι: Υποδοχή ομάδας-γνωριμία με τους μουσειοπαιδαγωγούς καθώς και με τη φύση της συλλογής του ΜΜΣΤ μέσα από ερωταποκρίσεις και συζήτηση.

Δράση Γ - Στάδιο II: Ασκήσεις γνωριμίας-σύσφιξης των δεσμών της ομάδας με την αξιοποίηση ρυθμικών μοτίβων και ήχων του ανθρώπινου σώματος (παλαμάκια, ποδοκροτήματα, χτυπήματα δακτύλων, πλατάγιασμα γλώσσας, άλλες κρούσεις). Κάθε μέλος αυτοπαρουσιάζεται στην υπόλοιπη ομάδα μέσα από την αναφορά του ονόματός του, αλλά και τον ήχο που επιλέγει να παράγει (π.χ. παλαμάκι).

Δράση Γ - Στάδιο III: Επίσκεψη σε έργα τα οποία παράγουν ήχο (Τάκις, Μουσικό, Ηχητικό, Σινιάλα και Dennis Oppenheim, Σεισμός). Συζήτηση και ερωταποκρίσεις για την επεξεργασία των έργων (σχολιασμός της επιλογής του καλλιτέχνη να αξιοποιήσει την ηλεκτρική και μαγνητική ενέργεια, κίνηση, πρόσληψη του έργου μέσω της αίσθησης της ακοής, κ.λ.π.). Συζήτηση γύρω από την εντύπωση που προκαλεί ο παραγόμενος ήχος σε κάθε ένα από τα μέλη της ομάδας και αναζήτηση κοινών ερμηνειών (ξάφνιασμα, ενόχληση). Συζήτηση γύρω από τους όρους που χρησιμοποιούμε ώστε να περιγράψουμε ποιοτικά χαρακτηριστικά του ήχου (ενοχλητικός, οξύς, συνεχόμενος, επίμονος κ.λ.π.). Επιτόπια απόπειρα απόδοσης των παραπάνω ποιοτικών χαρακτηριστικών και «εντυπώσεων» που αφήνει ο ήχος σε χαρτί του μέτρου με τη χρήση μολυβιών και παστέλ.

Δράση Γ - Στάδιο IV: Ηχητικό παιχνίδι: Προσπάθεια αναγνώρισης και σχεδιασμού με τα ίδια μέσα (χαρτί του μέτρου, μολύβια, παστέλ) τα χαρακτηριστικά ήχων που παράγονται από τρεις εξωτερικές πηγές (κουδούνι ποδηλάτου, ζίλια, μαράκα).

Δράση Γ - Στάδιο V: Επίσκεψη στο έργο του Γ. Γαΐτη, *Αυτοκινητόδρομος*. Επεξεργασία, συζήτηση, σχολιασμός και προσπάθεια αποκατάστασης και ηχητικής απόδοσης των φανταστικών ήχων που συνοδεύουν έναν σύγχρονο αυτοκινητόδρομο. Πειραματισμός και παιχνίδι διπλής ροής ανάμεσα στα ηχητικά και οπτικά ερεθίσματα μέσα από τη διαδικασία «εικονοποίησης» ήχων, αλλά και «ηχοποίησης» εικόνων.

Δράση Γ - Στάδιο VI: Επίσκεψη στο έργο της Μπίας Ντάβου, «Χωρίς τίτλο» (Από τη σειρά Σειραϊκές Δομές). Αναγνώριση και σχολιασμός της αναγνωρισιμότητας των αριθμητικών συμβόλων διεθνώς και της χρήσης τους στο συγκεκριμένο έργο με τη μορφή επαναλαμβανόμενων οπτικών μοτίβων τα οποία δημιουργούν επιφάνειες με εικαστικό ενδιαφέρον. Ηχοποίηση των μαθηματικών συμβόλων με την προφορική ανάγνωσή των αριθμών σε διάφορες γλώσσες (τις μητρικές γλώσσες των παιδιών), αρχικά διαδοχικά και στη συνέχεια ταυτόχρονα από όλη την ομάδα (δημιουργία ηχητικού περιβάλλοντος).

Δράση Γ - Στάδιο VII: Επίσκεψη στο έργο του Κ. Ξενάκη, *Το Βιβλίο της Ζωής*. Συζήτηση γύρω από τα “λεκτικά” σύμβολα που επινοεί ο καλλιτέχνης στο έργο του. Προσπάθεια “αναγνώρισης” τους και στη συνέχεια ηχητικής απόδοσής του περιεχομένου του «βιβλίου της Ζωής». Προσπάθεια αυτοσχεδιαστικής φωνητικής ανάγνωσης των ακατανόητων συμβόλων αρχικά από μέλη της ομάδας ξεχωριστά, και τέλος όλοι μαζί.

Εικόνα 1. Αποτύπωση του ήχου με παστέλ σε χαρτί του μέτρου.

Εικόνα 2. Αυτόματη γραφή στο εργαστήριο.

Εικόνα 3. Αυτόματη γραφή στο εργαστήριο.

Εικόνα 4. Αυτόματη γραφή στο εργαστήριο.

Δράση Γ - Στάδιο VIII: Εικαστικό εργαστήριο:

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο υποομάδες και ακολούθησαν δύο διαφορετικές μεταξύ τους δραστηριότητες με παρόμοια εικαστικά υλικά:

Ομάδα Α΄ : Σε χαρτί του μέτρου, με τη βοήθεια ενός cd-player και τη χρήση κάρβουνου και λαδοπαστέλ, οι μαθητές αναπαράγουν προεπιλεγμένα ηχητικά ερεθίσματα και αποδίδουν τη “φόρμα” και τις ποιότητες του ηχοχρώματος που συλλαμβάνει ακουστικά. Τα ηχητικά ερεθίσματα κινούνται μεταξύ βιομηχανικών ήχων, συνθέσεων σύγχρονης μουσικής, κρότων, φωνητικών αυτοσχεδιασμών αλλά και σύντομων μελωδικών στοιχείων. Οι μαθητές παροτρύνονται να κινηθούν στο χώρο, να παίξουν με τα χρώματα, και να αυτοσχεδιάσουν κάνοντας χρήση της χειρονομιακής ζωγραφικής και της ρέουσας κίνησης, πειραματιζόμενοι με την “αυτόματη γραφή” και τον αυτοσχεδιασμό.

Ομάδα Β΄ : Προσπάθεια εικαστικής απόδοσης μιας επινοημένης αφήγησης με τη χρήση ενός πλούσιου συνδυασμού λεκτικών και εικονοποιημένων συμβόλων. Οι μαθητές, με στόχο να αποτυπώσουν στο χαρτί μια κοινή αφήγηση, ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν λεκτικά σχήματα και χαρακτήρες από τις γλώσσες προέλευσής τους σε συνδυασμό με την ελληνική, καθώς και λεκτικούς χαρακτήρες μιας γλώσσας φανταστικής, επινοημένης, (όπως ακριβώς οι χαρακτήρες του αλφαβήτου του Κωνσταντίνου Ξενάκη), η οποία ταυτόχρονα «κλειδώνει» αλλά και αποκαλύπτει.

ΔΡΑΣΗ Δ΄: Δια ζώσης επικοινωνία μουσειοπαιδαγωγών και εκπαιδευτικών μετά το πέρας της επίσκεψης και καθορισμός νέας επίσκεψης της ομάδας με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της επαφής των μαθητών με τον χώρο του ΜΜΣΤ και τον εμπλουτισμό του προγράμματος και με περισσότερα είδη δράσεων. Παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών της περιοδικής έκθεσης ζωγραφικής του Απόστολου Γεωργίου και προτάσεις δράσεων. Καθορισμός δράσεων που να εμπλέκουν το στοιχείο της δραματοποίησης. Χάραξη βασικών σταθμών της επόμενης συνάντησης και ημερολογιακός καθορισμός της νέας επίσκεψης.

Αξιολόγηση

Η ομάδα παρουσίασε επιλεκτικά σε συγκεκριμένες στιγμές των δράσεων συστολή και δισταγμό αναφορικά με τη συμμετοχή της σε ομαδικές δραστηριότητες, κυρίως όταν τα μέλη της κλήθηκαν διαδοχικά να εκφραστούν ατομικά. Εμφανής, για παράδειγμα, ήταν ο δισταγμός κατά το ξεκίνημα της πρώτης άσκησης γνωριμίας, όπου ο κάθε μαθητής αυτοπαρουσιάζεται λέγοντας το όνομά του και διατηρώντας το ρυθμικό μοτίβο της επιλογής του με το ίδιο του το σώμα. Χρειάστηκε να επαναληφθεί η δράση, ώστε να συμμετάσχουν σε αυτήν με κέφι, ενέργεια και εξωστρέφεια.

Τη μεγαλύτερη αμηχανία ωστόσο, προκάλεσε η απόπειρα ανάγνωσης του ακατανόητου αλφαβήτου του Κωνσταντίνου Ξενάκη. Χρειάστηκε η παρότρυνση της μουσειοπαιδαγωγού και η δική της πρωτοβουλία να ξεκινήσει τη δράση, ώστε να τολμήσουν και οι μαθητές να διαβάσουν φωναχτά μόνοι τους μία ακατανόητη γλώσσα που ακούγεται παράξενα σε όλους. Σε κάθε περίπτωση όμως, η συστολή ξεπεράστηκε, ειδικά όταν η ομάδα δοκίμασε να διαβάσει ταυτόχρονα, τον παράξενο κώδικα, οπότε τα μέλη της ένιωσαν μεγαλύτερη ασφάλεια, καθώς η φωνή τους ενσωματωνόταν σε ένα ευρύτερο ηχητικό-γλωσσικό αποτέλεσμα. Ορισμένοι από αυτούς βρήκαν τόσο τη διαδικασία, όσο και το αποτέλεσμα, αρκετά ενδιαφέρον και το ηχογράφησαν με τα κινητά τους τηλέφωνα ή όποιο άλλο μέσο αναπαραγωγής είχαν μαζί τους (π.χ. video φωτογραφικής μηχανής).

Ιδιαίτερα θερμή και άμεση ήταν η ανταπόκριση τους στην παρότρυνση να διαβάσουν δυνατά και στη δική τους μητρική γλώσσα τους αριθμούς που έβλεπαν να επαναλαμβάνονται στο έργο της Μπίας Ντάβου. Έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο άκουσμα της μητρικής γλώσσας των συμμαθητών τους και διαπίστωναν κοινές γλωσσικές ρίζες.

Επίσης θερμή υπήρξε και από την πρώτη στιγμή η συμμετοχή τους στο εργαστήριο τη διάρκεια του οποίου παρέτειναν αρκετά περισσότερο από τον προβλεπόμενο χρόνο. Κατά τη διάρκειά του, αντάλλασαν απόψεις, συνεργάζονταν και ήταν ιδιαίτερα δεκτικοί στο να επέμβουν στην επιφάνεια του χαρτιού, όπου δημιουργούσε ο συμμαθητής ή η συμμαθήτριά τους. Η δεύτερη επίσκεψη προέκυψε έπειτα από το ίδιο το αίτημα των παιδιών να επιστρέψουν στο χώρο του μουσείου έπειτα από ένα διάστημα.

Σχέδια εργασίας σχολείων-μουσείων σχολικού έτους 2011-2012

Μακεδονικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης
Θεσσαλονίκης

4ο Γυμνάσιο
Θεσσαλονίκης

**Μικρά καθημερινά
σενάρια**

περιεχόμενα

Συμμετέχοντες, σελ. 13

Στόχοι, σελ. 15

Δράσεις, σελ. 16

Αξιολόγηση, σελ. 18

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 4ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης

Τάξη / Τμήμα: Α1 και Α2

Αριθμός μαθητών: 26

Αριθμός παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 17

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία, Αρμενία, Αφγανιστάν, Βουλγαρία, Γεωργία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία, Ρωσία, Τυνησία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης: Διαφορετικό επίπεδο κατανόησης της ελληνικής, ανασφάλεια στη χρήση της γλώσσας, δισταγμός κατά τη συμμετοχή σε ομαδικές δράσεις.

Όνομα εκπαιδευτικών: Σερταρίδου Μαρίνα, Κιτσίδου Φανή
Όνομα μουσειοπαιδαγωγού ή άλλου προσώπου του μουσείου:

Μαβίνη Χριστίνα, Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος, Τμήμα Μουσειοπαιδαγωγικών Προγραμμάτων ΜΜΣΤ.

Αναστασάκη Στέλα, Αρχαιολόγος-Ιστορικός Τέχνης, Τμήμα Μουσειοπαιδαγωγικών Προγραμμάτων ΜΜΣΤ.

Συλλογή ή αντικείμενα που έγιναν αντικείμενα διαπραγματεύσης:

Αξιοποιήθηκαν έργα ζωγραφικής μεγάλων διαστάσεων από την αναδρομική έκθεση ζωγραφικής του Απόστολου Γεωργίου με τίτλο: «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ: ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ». Τα έργα του Γεωργίου, εμπνευσμένα από σκηνές και στιγμές της καθημερινότητας διαμορφώνουν ένα ιδιόμορφο ζωγραφικό σύμπαν από εικόνες και “ενσταντανέ”, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφράσουν προσωπικά βιώματα, να ερμηνεύσουν χειρονομίες και να διερευνήσουν τους όρους μιας καλύτερης συμβίωσης με το «άλλο», το έτερο, το διαφορετικό.

Εικόνα 1. Στιγμιότυπο από τις θεατρικές ασκήσεις μέσα στο μουσείο.

Εικόνα 2. Ομαδική θεατρική άσκηση.

Στόχοι

- Η περαιτέρω σύσφιξη των δεσμών της ομάδας μέσα από την εμπλοκή των μελών σε δημιουργικές ομαδικές δραστηριότητες οι οποίες πραγματοποιούνται μεν μέσα στο πλαίσιο της σχολικής τάξης, αλλά εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.
- Η σύνδεση του μουσειακού περιβάλλοντος – περιβάλλον άτυπης μάθησης – με ένα χώρο ζωντανών αντικειμένων τα οποία προσφέρουν ερεθίσματα και εμπνεύσεις.
- Η ενίσχυση της καλλιτεχνικής έκφρασης των μαθητών και η κινητοποίηση της φαντασίας και του συναισθήματός τους, μέσα από δραστηριότητες που συνδέουν δυναμικά τις εικαστικές τέχνες με παραστατικές μορφές έκφρασης (δραματοποίηση, κινητικές δραστηριότητες, θεατρικό παιχνίδι).
- Η ενεργοποίηση στοιχείων θεατρικής και σωματικής έκφρασης και αξιοποίησή τους για την περαιτέρω εξοικείωση των μελών της ομάδας.
- Η βιωματική διερεύνηση της προσωπικής θέσης και αξίας του κάθε μέλους της ομάδας που εντάσσεται σε μορφές συλλογικότητας και μικροσυστήματα (π.χ. τη σχολική τάξη). Η συνειδητοποίηση της έννοιας της προσωπικής συμβολής σε μία συνθετική πράξη και της σημασίας της στον εμπλουτισμό και την τροφοδοσία των υπόλοιπων μελών.
- Η κλιμάκωση και η βιωματική εμπέδωση των εννοιών που επεξεργάστηκε η ομάδα κατά την προηγούμενη επίσκεψη (διασυνοριακότητα, ελεύθερη κυκλοφορία, συμβίωση, συνεργασία, διάχυση, κώδικες επικοινωνίας, μη λεκτικές μορφές έκφρασης).

Δράσεις

ΔΡΑΣΗ Ε΄: Δεύτερη επίσκεψη της ομάδας στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Δράση Ε - Στάδιο Ι: Κινητικές ασκήσεις-δράσεις:

Κινητική Άσκηση 1: Τίτλος: Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ.

Κινούμαστε ελεύθερα στο χώρο, συναντάμε τους συμμαθητές μας και τους χαιρετάμε:

- α) σαν να γνωριζόμαστε για πρώτη φορά
- β) σαν να βλέπομαστε μετά από πολύ καιρό
- γ) σαν να αποχαιρετιόμαστε

Κινητική Άσκηση 2: Τίτλος: ΠΕΡΠΑΤΗΜΑΤΑ

Κινούμαστε ελεύθερα στο χώρο υποστηρίζοντας τις παρακάτω συνθήκες:

- α) σαν να είμαστε μωρά
- β) σαν να είμαστε γέροι
- γ) σαν να φοράμε τακούνια
- δ) σαν να σέρνουμε τις παντόφλες μας
- ε) σαν να κουβαλάμε πολύ βαριές τσάντες στα χέρια
- στ) σαν να βγάζουμε βόλτα το σκύλο και να μας σέρνει
- ζ) σαν να βουλιάζουμε στο χιόνι
- η) σαν να τρέχουμε ξυπόλητοι στην καυτή άμμο

Στην τελευταία φάση της άσκησης παροτρύνουμε τους μαθητές να διαμορφώσουν μόνοι τους οδηγίες με βάση ποικίλες περιστάσεις εμπνευσμένες από την καθημερινότητα και τα βιώματά τους.

Κινητική Άσκηση 3: Τίτλος: ΟΜΑΔΙΚΟ ΓΛΥΠΤΟ. Πρόκειται για σύνθεση και αποσύνθεση ενός ομαδικού γλυπτού με πρώτη ύλη το σώμα των μαθητών. Ένας - ένας μετά από το ανάλογο ηχητικό ερέθισμα, κάθε μαθητής παίρνει μια θέση στο χώρο παραμένοντας ακίνητος. Κάθε μέλος που ακούει το ερέθισμα με τη σειρά του παίρνει θέση δίπλα στο συμμαθητή του, έτσι ώστε να αγγίζει μόνο ένα σημείο από το σώμα του προηγούμενου. Σταδιακά συντίθεται ένα γλυπτό που αποτελείται από όλους τους μαθητές. Οι μαθητές προσπαθούν να μην χάσουν το σημείο της επαφής τους, παραμένοντας όμως ταυτόχρονα ακίνητοι. Μόλις δοθεί το ανάλογο σύνθημα το γλυπτό αποσυντίθεται σταδιακά με την αντίστροφη σειρά από εκείνη που συντέθηκε, δηλαδή ο τελευταίος μαθητής φεύγει πρώτος και ακολουθούν οι προηγούμενοι. Στη επανάληψη της άσκησης ο βαθμός δυσκολίας ανεβαίνει και η μουσειοπαιδαγωγός ζητά από τους μαθητές, αφού συντεθεί το γλυπτό να προσπαθήσουν όλοι μαζί να κινηθούν κυκλικά δεξιόστροφα χωρίς να ξεκολλήσει ο ένας από τον άλλο, και χωρίς να καταστραφεί το ομαδικό τους γλυπτό.

Εικόνα 3. Θεατρικές ασκήσεις μέσα στο μουσείο.

Δράση Ε - Στάδιο II: Η ομάδα «χαλαρώνει» μετά τις θεατρικές ασκήσεις και της δίνονται ορισμένες γενικές πληροφορίες για το είδος των ζωγραφικών έργων που παρατηρούν γύρω τους, καθώς και για τον καλλιτέχνη και τις προθέσεις του. Οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν το είδος των μικρών καθημερινών «ενσταντανέ» που απεικονίζει συχνά ο Γεωργίου στους πίνακές του, να αναγνωρίσουν τις πηγές της έμπνευσής του και να σχολιάσουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται τον χρόνο, την κίνηση και τα διαφορετικά «επεισόδια» που αφηγείται πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια.

Δράση Ε - Στάδιο III: Οι μαθητές χωρίζονται σε υποομάδες των πέντε ατόμων. Κάθε ομάδα επιλέγει έναν έργο της έκθεσης και καλείται να αναπαραστήσει θεατρικά το στιγμιότυπο το οποίο αποτυπώνει. Οι μαθητές διατυπώνουν εικασίες για το περιεχόμενο τους επεισοδίου που απεικονίζεται στον πίνακα, αναλύουν τα κίνητρα και τις προθέσεις των ηρώων του Απόστολου Γεωργίου και συλλαμβάνουν μόνοι τους το πριν, το τώρα και το μετά της εικονιζόμενης σκηνής. Στη συνέχεια, μέσα από αυτοσχέδιες δράσεις σκηνοθετούν και δραματοποιούν το επεισόδιο δίνοντας τη δική τους εκδοχή για την πιθανή εξέλιξή του. Μέσα σε 20 λεπτά καλούνται να επιλέξουν το έργο, να το ερμηνεύσουν, να συλλάβουν το παρελθόν και το μέλλον, και να το δραματοποιήσουν με διαλόγους, κάνοντας χρήση της μητρικής του γλώσσας, της ελληνικής ή οποιασδήποτε μορφής μη λεκτικής και σωματικής έκφρασης.

Δράση Ε - Στάδιο IV: Τέλος οι υποομάδες των μαθητών παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους τα σενάρια-δράσεις, τα οποία ταυτόχρονα καταγράφονται με κάμερα.

Αξιολόγηση

Η ομάδα συμμετείχε με μεγάλο ενθουσιασμό στις δράσεις και έδειξε να απολαμβάνει τόσο τις θεατρικές ασκήσεις, όσο και την ίδια τη διαδικασία της δημιουργίας ενός σύντομου σεναρίου-πλοκής το οποίο στη συνέχεια έπρεπε να υποστηρίξει σκηνοθετικά και υποκριτικά.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι μαθητές έκαναν ιδιαίτερα δημιουργική χρήση του χώρου του μουσείου, εκμεταλλευόμενοι το εκθεσιακό περιβάλλον ως σκηνικό για τις δράσεις τους με σχεδόν ανύπαρκτο φροντιστηριακό υλικό. Η εξοικείωση τους με τον χώρο μετά την προηγούμενη επίσκεψη, ήταν ιδιαίτερα εμφανής και οι ίδιοι διατύπωσαν την άποψη ότι τον αισθάνονται «δικό τους».

